

שאלה: דרשנים אומרים כי יום פורים דומה ליום מתן תורה. זה נשמע מוזר. אוכלים ושותים, שמחים ומתבדחים, גם בישיבות כולם מתבטלים מלימודם, ותלמידי כל בתי הספר הם ב"חופש מהלימודים". איך תקרא לכך מתן תורה?

תשובה: צריכים לבחון תחילה מה עשו ישראל שיהיו ראויים שהקב"ה יחונן אותם חכמה של מעלה, חוקי התנהגות שנקבעו עוד לפני ששת ימי בראשית (פסחים נד, א). אמרו במדרש מכילתא (שמות יט, ב):

"ו'יחן שם ישראל נגד ההר'. כל מקום שהוא אומר 'ויסעו ויחנו' [=לשון רבים]. נוסעים במחלוקת וחונים במחלוקת. אבל כאן השוו לב אחד לכך נאמר 'ויחן'. [עכ"ל]."

מבאר ר' חיים בן עטר ב"אור החיים" "הוא בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים, לא שיהיו בד בבד... אלא יתועדו יחד ויחדדו זה לזה, ויסבירו פנים זה לזה, וכנגד זה אמר 'ויחן שם ישראל' לשון יחיד, שנעשו כולן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה".

כלומר בזכות האחדות, זוכים להבין באמת כוונותיה של התורה. אבל כשיש מחלוקת וחוסר אהבה בין לומד ללומד, כל אחד חולק על דעת חברו, אין אזנו קשבת להשתדל למצוא את החיובי בדברי חברו, ובזה הם מחטיאים בהבנת התורה, ומרבים מחלוקת ביניהם.

וזאת היתה מעלתם של בית הלל (עירובין יג, ב). שלא די בכך שהיו גם גורסים את דברי המתנגד להם, בית שמאי, אלא בלימודם היו מקדימים לומר דברי בית שמאי. כאילו לומר "הבה נראה, שמא הוא צודק? ואם כן מדוע לנו להגיד אחרת?" היו מחבבים את כל הלומדים ומעיינים ברצינות במה שאמרו או כתבו, לא לנסות לשלול וכדי להעמיד דעת עצמם. ולכן הלכה נקבעה כמו בית הלל.

מעלה זו שהיתה לישראל ביום מתן תורה שהיו בלב אחד (ולכן נאמר במקרא לשון יחיד "ויחן") היתה לישראל כן גם אחרי ההצלה בנס פורים. המקרא אומר "קיימו וקבלו" (אסתר ט, כז). יש לשים לב כי במגילה נִשְׁרָה מלה זו כתובה חסר ו' "קִבְּלוּ". דרשו חז"ל (שבת פח, א) "קיימו מה שקבלו כבר". כלומר כמו שמעידים שהשטר הוא נכון ואמת, "מקיימים" שהחתימות אינן מזויפות ואז השטר הוא בעל-תקף (רש"י על גיטין כו, ב, ד"ה אשרתא).

שואל מחבר "תורה תמימה" (על פסוק זה) מדוע חז"ל דרשו כך? אלא נורמלי הוא להקדים ענין קבלה לפני קיום, וכאן המקרא שם "קיום" לפני "קבלו"? אלא "קבלת" התורה היתה כבר בהר סיני, וכעת בזמן אסתר המלכה "קיימו את השטר".

באיזו זכות זכו עכשיו לקבל מחדש את עול התורה, באהבה ובחרדת קודש? אלא בזכות שהיו מאוחדים. הרי אסתר אמרה "לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים" (אסתר ד, טז). וזה היה התיקון נגד החטא שקטרג עליו המן "יִשְׁנֹה עִם אֶחָד מִפּוֹזֵר וּמִפּוֹרֵד" (אסתר ג, ח).

ביום פורים מתאספים יחד משפחות לאכול ולשתות ולחגוג ביחד. וגדולה לגימה שמקרבת את הלבבות (עיין סנהדרין קג, ב). גם מרבים במשלוח מנות איש לרעהו. גם בעיני צדקה לעניים, כל עני הפושט יד נותנים לו. הרי אחדות נפלאה.

ובזכות זו זוכים מחדש לקבל עלינו את התורה ולשמירת מצוותיה. אבל ודאי כל בן-תורה יקציב זמן ביום זה גם ללמוד תורה, ולא די רק בשמיעת המגילה.

*

תוספת דברים

דברים הנחוצים לדעת בעידן זה

מתוך ערוץ שבע 20/2/19

טרם הבחירות הראשונות לכנסת ישראל, בחירות שהתקיימו בשנת תש"ט, חברו פלגי הציבור שומר המצוות בישראל למפלגה אחת - 'חזית דתית מאוחדת' שמה.

לצד המברכים על איחוד זה היו לא מעט שחששו לאיבוד הצביון בו האמינו, אם צביון המזרחי, הצביון החרדי ואם הצביון העממי.

שאלת יתרונו אל מול חסרונו של האיחוד הובאה גם לשולחנו של הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל. הרב בנימין פלדמן שאל את הרב בשם הירחון החרדי 'ההד' מה דעתו על כך.

בתשובתו לשאלה כתב רבי יעקב משה חרל"פ:

מעלת כבוד הסופר הנכבד ר' בנימין נ"י.

גדהמתי מנוסח השאלה אם האיחוד בחזית הדתית היה דבר בעתו וחזיון בריא או רעיון מוטעה ונפתל, אם כל תקוותנו מאז ומעולם היא לזכות ליום אשר "אחד באחד יגשו ורוח אחר לא יעבור ביניהם", ויחד עם ציפיינו לישועה חיכינו ליום שבו תתגלה אחדותם של ישראל, הרי שיום בשורה היה לנו היום הזה בו זכינו יחד עם ראשית צמיחת ישועתנו גם לנפלאות ישועת קדשו בקיום היעוד של "אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו", שמזה ודאי יבא לנו גם הייעוד של "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם", שכל שבטי ישראל יתאחדו כולם לעבדו שכם אחד בלב אחד ובאהבה אחת, וכולם כאחד יעזבו את המשטמה וישכחו את כל פרשת העבר.

אם אחרי אמת וצדק זה מתעוררים היסוסים כאלה לחשוב כאילו הכל מוטעה ונפתל מוכרח אני להגיד כי עוד לא השכילו להשתחרר לצאת מכבלי עול הגלות, ולהשתחרר מקללת המשטמה ומחרפת השנאה אשר אכלו אותנו בכל משך שנות גלותנו.

אין זאת אלא חתירה תחת כל קדשנו ומזימה לשבור את ישראל לרסיסים, לא זו הדרך אשר בחר בה ד'. יראי ד' מוכרחים לסלוח איש לרעהו ולהעריך רק את הטוב שבזולתו, לשכח את כל ויכוחי העבר, ולו אף אם בצדק יסודם, להתפייס זה עם זה כיוסף עם אחיו ולהתאחד בלב אחד כאיש אחד וכחטיבה אחת, ולצאת שלובי יד למען גילוי שם ד' ותורתו בארץ קדושתו.

ואין הכוונה לטטוש הגבולות שכן לכל שבט תפקיד מיוחד ומגמה מיוחדת, אבל הכול בשלום ובמישור לקיים מה שנאמר "האמת והשלום אהבו".

(מתוך הספר 'שירת הי"ם' אודות הרב יעקב משה חרל"פ עמ' 487)